

Omgevingsvergunning

Zaaknummer 84932

1. Inleiding

Op 27 augustus 2021 hebben wij uw aanvraag om een omgevingsvergunning ontvangen voor het wijzigen van de indeling van de begane grond op het perceel Dwarsstraat 3 in Katwijk bestaande uit het volgende onderdeel:

-
- Gemeentelijk Monument (art. 2.2 lid 1b) van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

2. Procedureel

2.1 Bevoegd gezag

Gelet op de projectomschrijving en op artikel 2.4 van de Wabo zijn wij in dit geval het bevoegde gezag om op de aanvraag te beslissen.

2.2 Ontvankelijkheid

Wij hebben de aanvraag getoetst aan de indieningsvereisten van de Regeling omgevingsrecht (Mor). Daarbij is gebleken dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van de gevolgen van de activiteit op de fysieke leefomgeving. De aanvraag is daarom ontvankelijk.

2.3 Voorbereidingsprocedure

Wij hebben dit besluit voorbereid overeenkomstig de reguliere voorbereidingsprocedure als bedoeld in paragraaf 3.2 van de Wabo.

3 Besluit

Gelet op artikel 2.2 van de Wabo besluiten wij de omgevingsvergunning te verlenen voor de volgende activiteit:

- Gemeentelijk Monument (art. 2.2 lid 1b) van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Wij verlenen de omgevingsvergunning overeenkomstig de bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte stukken:

1. Aanvraagformulier omgevingsvergunning;
2. Interne verbouwing;
3. Onderbouwing;
4. Notulen erfgoedcommissie.

In de bij dit besluit behorende en als zodanig gewaarmerkte bijlage I zijn de op de activiteit betrekking hebbende overwegingen opgenomen. Deze bijlage maakt deel uit van de omgevingsvergunning.

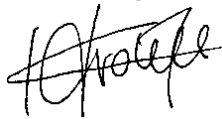
Eigen risico

Voor de goede orde wijzen wij u erop dat gebruik maken van de omgevingsvergunning voordat deze in rechte onaantastbaar is geworden voor eigen risico komt. Belanghebbenden kunnen immers binnen zes weken na de verzenddatum van dit besluit daartegen bezwaar maken. Vervolgens hebben zij na behandeling van hun bezwaarschrift nog de mogelijkheid om in beroep en daarna nog in hoger beroep te gaan.

Katwijk, 08 oktober 2021

Hoogachtend,

Namens burgemeester en wethouders van Katwijk,

Mr Drs C.M.C Vrolijk
Clustermanager VTH

Verweermogelijkheden

Tegen dit besluit kan binnen zes weken na de verzenddatum bezwaar worden gemaakt bij het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Katwijk, postbus 589, 2220 AN Katwijk.

Het bezwaarschrift dient te voldoen aan een aantal voorschriften: het dient te worden ondertekend en bevat ten minste de naam en adres van de indiener, een dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar zich richt en de gronden van het bezwaar.

Een bezwaarschrift kan ook digitaal worden ingediend. Kijk hiervoor op www.katwijk.nl.

Het besluit treedt in werking nadat de termijn voor het indienen van een bezwaarschrift is verstreken.

Ingeval van onverwijlde spoed kan een verzoek om voorlopige voorziening worden ingediend bij de voorzieningenrechter van de sector bestuursrecht van de rechtbank Den Haag, postbus 20302, 2500 EH Den Haag.

Een dergelijk verzoek dient vergezeld te gaan van een kopie van het bezwaarschrift.

Wanneer een verzoek om voorlopige voorziening wordt ingediend, treedt het besluit niet in werking voordat op dat verzoek is beslist.

Voor het indienen van een verzoek om voorlopige voorziening wordt een griffierecht geheven.

Digitaal indienen van een verzoek om voorlopige voorziening is ook mogelijk via

<http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. De indiener moet wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD).

BIJLAGE I

Het volgende onderdeel hoort bij en maakt deel uit van de omgevingsvergunning met zaaknummer 84932, voor het wijzigen van de indeling van de begane grond op het perceel Dwarsstraat 3 in Katwijk.

Het slopen, verstoren, verplaatsen of in enig opzicht wijzigen dan wel herstellen, gebruiken of laten gebruiken van een gemeentelijk of provinciaal monument op een wijze waardoor het monument wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht**Toetsingsgronden**

Op grond van artikel 10, lid 2 van de Erfgoedverordening gemeente Katwijk (hierna: de Erfgoedverordening) gelezen in samenhang met artikel 2.18 van de Wabo, is het verboden zonder omgevingsvergunning een gemeentelijk monument als bedoeld in artikel 1, aanhef en onder a, sub 1, van die verordening af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen dan wel te gebruiken of te laten gebruiken op een dusdanige wijze, dat het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Op grond van artikel 1, aanhef en onder a van de Erfgoedverordening, wordt onder een gemeentelijk monument verstaan een overeenkomstig deze verordening als beschermd gemeentelijk monument aangewezen:

1. zaak, die van algemeen belang is wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde;
2. terrein dat van algemeen belang is wegens een daar aanwezige zaak bedoeld onder 1;
3. terrein dat van algemeen belang is vanwege de vastgestelde archeologisch waarde.

Op grond van artikel 13 van de Erfgoedverordening kan de omgevingsvergunning slechts worden verleend indien het belang van de monumentenzorg zich daartegen niet verzet. Daarbij houdt het bevoegd gezag bij de beslissing rekening met het gebruik van het monument.

Overwegingen

Voor de gevraagde omgevingsvergunning is sprake van een gemeentelijk monument als bedoeld in artikel 1, onder a van de Erfgoedverordening. Op grond van artikel 7 van de Erfgoedverordening is de naam “Manufacturenwinkel” opgenomen en geregistreerd op de gemeentelijke monumentenlijst onder nummer KZ 221.

Op grond van artikel 12, lid 1 van de Erfgoedverordening vragen wij advies aan de Erfgoedcommissie, alvorens op de aanvraag te beslissen. In dit verband is de aanvraag op 6 september 2021 voor advies voorgelegd aan de Erfgoedcommissie. Zij heeft zich bij deze advisering gebaseerd op het beleid van de gemeente zoals dat is vastgelegd in de Erfgoedverordening.

Motivering

De Erfgoedcommissie is akkoord met het starten van het plaatsen van de scheidingswanden op de begane grond, omdat de wanden reversibel zijn. Alle nog aanwezige originele monumentale waarden, zoals de wandafwerking bij de trap en de entree, moeten behouden blijven.

Conclusie

Akkoord, met in achtname van de motivering.

Gelet op de positieve beoordeling van de aangevraagde activiteit kan de omgevingsvergunning worden verleend, aangezien het belang van de monumentenzorg zich daartegen niet verzet.

Publiceerbare aanvraag/melding omgevingsvergunning

Formuliertersie
2020.01

Aanvraaggegevens

Algemeen

Aanvraagnummer	6333609
Aanvraagnaam	Verbouwing Begane Grond Dwarsstraat 3
Uw referentiecode	2063-A
Ingediend op	27-08-2021
Soort procedure	Onbekend
Projectomschrijving	Verbouwing op de bagane grond van het pand aan de Dwarsstraat
Opmerking	-
Gefaseerd	Nee
Blokkerende onderdelen weglaten	Nee
Kosten openbaar maken	Nee
Bijlagen die later komen	-
Bijlagen n.v.t. of al bekend	-

Bevoegd gezag

Naam:	Gemeente Katwijk
Bezoekadres:	Koningin Julianalaan 3 2224 EW KATWIJK ZH
Postadres:	Postbus 589 2220 AN KATWIJK ZH
Telefoonnummer:	0714065000
Faxnummer:	0714065065
E-mailadres:	info@katwijk.nl
Website:	www.katwijk.nl
Contactpersoon:	Team vergunningen
Bereikbaar op:	Ma. t/m Vr. 09.00 - 17.00 uur

Overzicht bijgevoegde modulebladen

Aanvraaggegevens

Locatie van de werkzaamheden

Werkzaamheden en onderdelen

Monument onderhouden, restaureren, veranderen of slopen

- Handelingen met gevolgen voor beschermde monumenten

Bijlagen

Locatie

1 Adres

Postcode	2225GL
Huisnummer	3
Huisletter	-
Huisnummertoevoeging	-
Straatnaam	Dwarsstraat
Plaatsnaam	Katwijk

Gelden de werkzaamheden in deze aanvraag/melding voor meerdere adressen of percelen?	☐ Ja
	☒ Nee

Handelingen met gevolgen voor beschermde monumenten

Monument onderhouden, restaureren, veranderen of slopen

1 Monument slopen, verstoren, verplaatsen of wijzigen

Waar gaat het om?	☐ Rijksmonument
☐ Provinciaal monument
☒ Gemeentelijk monument
Om welk soort gemeentelijk monument gaat het?	☒ (Gebouwd) monument
☐ Aangelegd monument
☐ Archeologisch monument
Wat is het monumentnummer?	KZ221
Wat is de naam van het monument?	Dwarsstraat 3/3a
Gaat u het monument geheel of gedeeltelijk slopen?	☐ Geheel slopen
☐ Gedeeltelijk slopen
☒ Niet slopen
Is er sprake van een functiewijziging van het monument?	☐ Ja
☒ Nee

2 Ingreep aan het monument

Aan welke onderdelen van het monument gaat u werkzaamheden uitvoeren?	☐ Daken en goten
☐ Kozijnen, ramen en deuren
☐ Gevels
☐ Casco en constructie
☒ Binnenwerk, interieurs
☐ Buitenwerk (bouwwerken)
☐ Orgel
☐ Bijzondere onderdelen (algemeen)
☐ Bijzondere onderdelen aan molens, gemalen en/of sluizen
☐ Dijken, dijklichamen
☐ Tuinen en parken
☐ Archeologisch monument
☐ Anders
Welke werkzaamheden gaat u aan het binnenwerk / interieurs uitvoeren?	☐ Vervanging conform bestaand
☒ Verandering
☐ Onderhoud met wijziging
☐ (Gedeeltelijk) slopen

Bijlagen

Formele bijlagen

Naam bijlage	Bestandsnaam	Type	Datum ingediend	Status document
vraagstukken_verbouwing_Begane_Grond_pdf	20210820 Aanvraagstukken verbouwing Begane Grond.pdf	Anders Gegevens wijzigen monument door bouwen Gegevens overige wijzigingen monument	27-08-2021	In behandeling
Katwijk_Dwarsstraat- _3_MVD_pdf	Katwijk Dwarsstraat 3 MVD.pdf	Gegevens overige wijzigingen monument	27-08-2021	In behandeling

Aanvraagstukken

Interne verbouwing Begane Grond

Dwarsstraat 3 Katwijk

Behoort bij besluit van
burgemeester en wethouders
van de gemeente Katwijk

d.d. 08-10-2021

nr. 84932

Mij bekend, hoofd cluster
vergunningen, toezicht &
handhaving

11/11/21

Dwarsstraat 3 Katwijk

De eigenaar van het pand is voornemens de begane grond te verbouwen.

Gezien de status van gemeentelijk monument is de wens er deze werkzaamheden te vergunnen.

Om dezelfde reden is voor het pand een rapportage betreffende waardestelling van het monument opgevraagd. Uit deze waardestelling en de bijbehorende notitie, beide onderdeel van deze vergunningaanvraag, blijkt dat de voorgenomen plannen geen aantasting zijn voor het monument.

Om de huidige begane grond geschikt te maken voor de nieuwe plannen dienen enkele (niet-constructieve) binnenwanden te worden geplaatst, samen met een aantal nieuwe puien.

Zoals blijkt uit de tekening worden er geen aanpassingen de monumentale gevel of kozijnen.

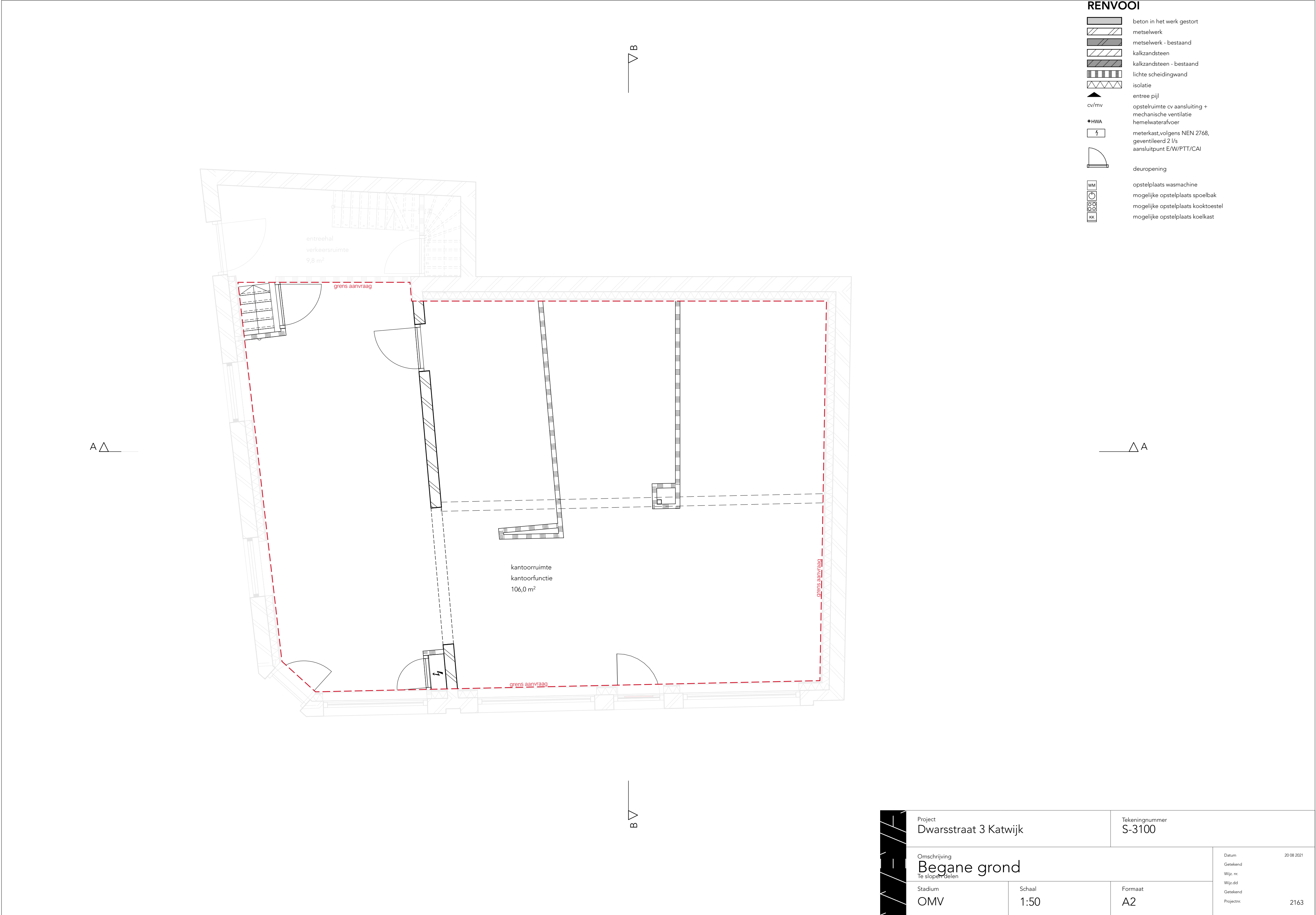

Adres:	Dwarsstraat 3
Gemeente:	Katwijk
Sectie:	A
Kadastraal nr.:	16984

	Project Dwarsstraat 3 Katwijk		Tekeningnummer B-3000	
	Omschrijving Situatiekaart			Datum Getekend Wijz. nr. Wijz.dd Getekend Projectnr.
	Stadium OMV	Schaal 1:200	Formaat A3	20 08 2021 2163

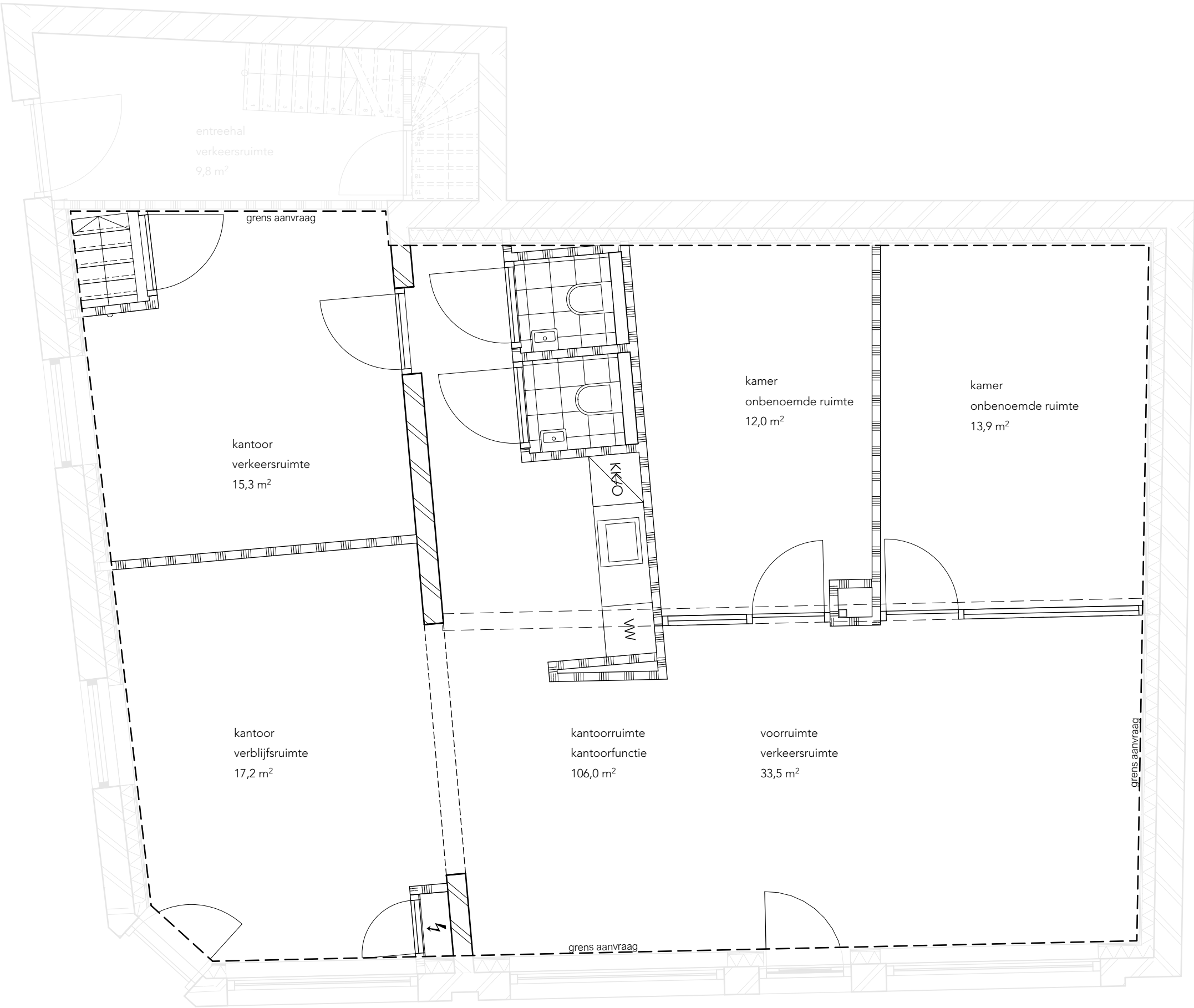
	beton in het werk gestort
	metseelwerk
	metseelwerk - bestaand
	kalkzandsteen
	kalkzandsteen - bestaand
	lichte scheidingwand
	isolatie
	entree pijl
cv/mv	opstelruimte cv aansluiting + mechanische ventilatie hemelwaterafvoer
	meterkast, volgens NEN 2768, eventueel 2 l/s aansluitpunt E/W/PTT/CAI
	deuropening
	opstelplaats wasmachine
	mogelijke opstelplaats speelbak
	mogelijke opstelplaats kooktoestel
	mogelijke opstelplaats koelkast

Project Dwarsstraat 3 Katwijk		Tekeningnummer B-3100	
Omschrijving Begane grond		Datum 20 08 2021	
Bestaande Toestand			
Stadium OMV	Schaal 1:50	Formaat A2	Wijz. nr. Wijz. dd. Getekend Projectnr. 2163

- RENVOOI**
- beton in het werk gestort
 - metselwerk
 - metselwerk - bestaand
 - kalkzandsteen
 - kalkzandsteen - bestaand
 - lichte scheidingswand
 - isolatie
 - entree pijl
 - opstelruimte cv aansluiting + mechanische ventilatie
 - hemelwaterafvoer
 - meterkast, volgens NEN 2768, geventileerd 2 l/s aansluitpunt E/W/PTT/CAI
 - deuropening
 - opstelplaats wasmachine
 - mogelijke opstelplaats spoelbak
 - mogelijke opstelplaats kooktoestel
 - mogelijke opstelplaats koelkast

Project Dwarsstraat 3 Katwijk		Tekeningnummer S-3100	
Omschrijving Te slopen delen Begane grond		Datum Getekend Wijz. nr. Wijz.dd Getekend Projectnr.	
Stadium OMV	Schaal 1:50	Formaat A2	20 08 2021 2163

- RENVOOI**
- beton in het werk gestort
 - metzelwerk
 - metzelwerk - bestaand
 - kalkzandsteen
 - kalkzandsteen - bestaand
 - lichte scheidingswand
 - isolatie
 - entree pijl
 - cv/mv
 - opstelruimte cv aansluiting + mechanische ventilatie
 - hemelwaterafvoer
 - meterkast, volgens NEN 2768, geventileerd 2 l/s aansluitpunt E/W/PTT/CAI
 - deuropening
 - opstelplaats wasmachine
 - mogelijke opstelplaats spoelbak
 - mogelijke opstelplaats kooktoestel
 - mogelijke opstelplaats koelkast

Project Dwarsstraat 3 Katwijk		Tekeningnummer N-3100	
Omschrijving Begane grond		Datum 20 08 2021	
Stadium OMV		Schaal 1:50	
		Formaat A2	
		Wijz. nr. Wijz.dd Getekend Projectnr. 2163	

Vergadering Erfgoedcommissie

Verslag vergadering Erfgoedcommissie op maandag 6 september 2021 van 14.30 tot 17:45 uur.

Aanwezig

- : commissielid (voorzitter)
- : commissielid
- : commissielid
- : commissielid afwezig i.v.m. vakantie
- : beleidsmedewerker Erfgoed gemeente Katwijk
- : secretaris

Agenda

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

-
-
-
-
-

2. Vaststelling verslag vergadering 9 augustus 2021

De notulen van 9 augustus 2021 wordt vastgesteld.

3. Ingekomen stukken

4. Werkbezoeken

11.

Adres: Dwarsstraat 3
Status: gemeentelijk monument
Omgevingsvergunning: 16594 - vooroverleg
Betreft: Interne verbouwing Begane Grond
Ingediende stukken: 6333609_1630063434127_20210820_Aanvraagstukken_verbouwing_Begane_Grond
d.d. 3-9-2021, 6333609_1630063576144_Katwijk_Dwarsstraat_3_MVD d.d. 3-9-2021
Bezoek: dhr. Verheul (architect)

Toelichting aanvraag:

De aanvrager wil graag alvast starten met de werkzaamheden op de vloeren van de begane grond. De ruimte op de begane grond is verhuurd vanaf het najaar. De aanvrager wil wanden plaatsen en toiletten. De Erfgoedcommissie vraagt of het dunne scheidingswanden betreft. De architect bevestigt dit.

De Erfgoedcommissie geeft aan dat, als alles wat nog origineel is behouden blijft, waaronder de originele wandafwerking, er vast kan worden begonnen met het plaatsen van de scheidingswanden, uitsluitend op de begane grond binnen de aangegeven begrenzing.

Advies Erfgoedcommissie:

De Erfgoedcommissie is akkoord met het starten van het plaatsen van de scheidingswanden op de begane grond, omdat de wanden reversibel zijn. Alle nog aanwezige originele monumentale waarden, zoals de wandafwerking bij de trap en de entree, moeten behouden blijven.

Conclusie: **akkoord, mits**

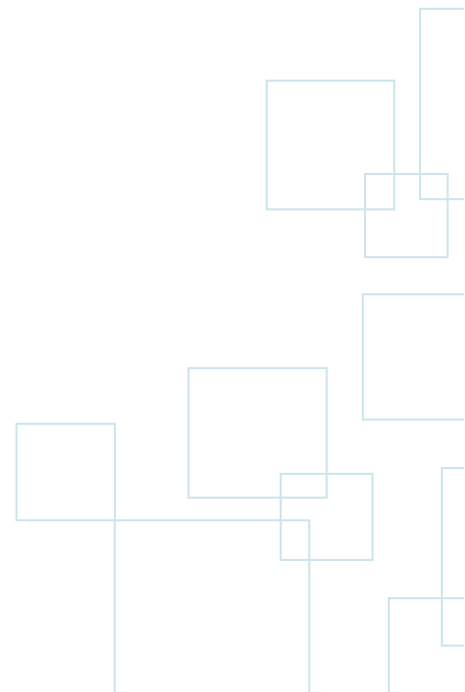

Bouwhistorische verkenning met waardestelling

Dwarsstraat 3, Katwijk Gemeente Katwijk (ZH)

Colofon

Projectnummer	A1026
In opdracht van	
Auteur	
Redactie	
Versie	1.2
Status	definitief

INHOUDSOPGAVE:

1. VOORWOORD.....	3
2. HISTORISCHE INLEIDING EN BOUWHISTORISCHE SYNTHESE OP HOOFDLIJNEN	4
2.1. De stedenbouwkundige situatie.....	4
2.2. Dwarsstraat 3.....	5
3. BESCHRIJVING HUIDIGE SITUATIE.....	10
3.1. Algemeen.....	10
3.2. Bouwdeel A.....	10
3.3. Bouwdeel B.....	19
4. WAARDERING EN WAARDESTELLINGEN.....	23
4.1. Algemeen.....	23
4.2. Methodiek	23
4.3. Waardering	24
5. WAARDESTELLINGEN	26
5.1. Bouwdeel A.....	26
5.2. Waardering (contextueel en intrinsiek) van de verwijderde trapzone op verdieping in retrospectief	26
5.3. Bouwdeel B.....	27
6. BRONNEN	29

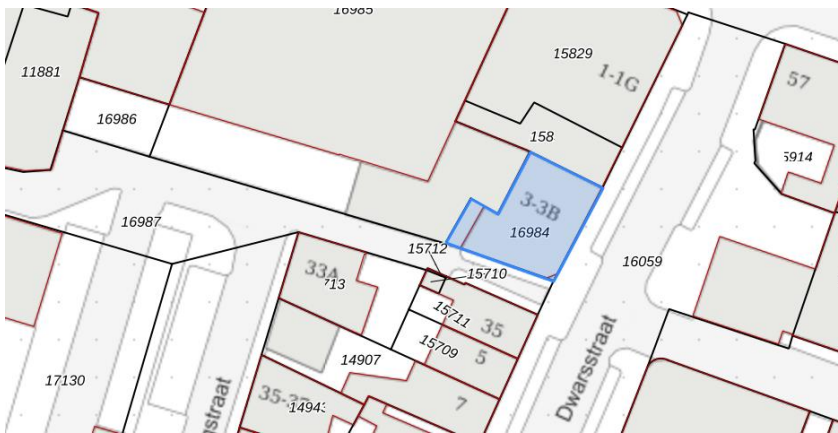
1. Voorwoord

In opdracht van Winfried Verheul te Lelystad heeft IDDS Archeologie en Bouwhistorie op 9 juli 2021 een bouwhistorische verkenning uitgevoerd naar het pand Dwarsstraat 3 te Katwijk. Het pand staat kadastraal bekend als: Katwijk, sectie A 16984 en heeft de status van gemeentelijk monument.

Aanleiding voor dit onderzoek zijn de herontwikkelingsplannen voor het pand. Voorafgaande het veldwerk en tijdens de uitwerking is historisch onderzoek verricht in algemeen toegankelijke bronnen.

Noordwijk, 26 juli 2021

Michel van Dam, bouwhistoricus BNB

Figuur 1: Uitsnede uit de huidige kadastrale legger. Het pand is met blauw omkaderd. (Bron: Perceelloep.nl)

2. Historische inleiding en bouwhistorische synthese op hoofdlijnen

2.1. De stedenbouwkundige situatie

De Dwarsstraat in Katwijk aan Zee bevindt zich in het historisch centrum van het dorp en maakt onderdeel uit van de historische structuur van paden en wegen zoals deze vanaf de middeleeuwen is gevormd. De straat, dan nog een eenvoudig zandpad met bebouwing, is herkenbaar op de kaart van Katwijk aan Zee, Katwijk aan den Rijn en Valkenburg, die in 1627 door P. van Bilderbeeck werd vervaardigd.

Figuur 2: Uitsnede uit de kaart van Bilderbeeck. In het rode ovaal bevindt zich de huidige Dwarsstraat.

De bebouwing aan dit zandpad is eenvoudig, net als de overige bebouwing in het dorp. Het eenvoudige karakter weerspiegelt het sobere en harde leven van de bewoners, die zich voornamelijk bezighouden met visvangst (en wat daarmee gerelateerd was) en kleinschalige agrarische activiteiten. Deze situatie blijft zo totdat in de tweede helft van de negentiende eeuw het dorp, net als andere vissersdorpen langs de Nederlandse kust, door de maatschappelijke elite ontdekt wordt als locatie om op adem te komen.

Wanneer in de periode 1811-1832 de eerste kadastrale kaart wordt vervaardigd, is de stedenbouwkundige situatie niet heel veel anders dan in de eeuwen daarvoor. Er is sprake van een organisch gevormde stedenbouwkundige structuur, met bebouwing die soms lukraak langs de wegen en paden lijkt te zijn uitgestrooid. Vanaf het midden van de negentiende eeuw verandert het aanzien van het dorp. Er verrijzen hotels, pensions en villa's. Ook verandert de opzet van de winkels. In vroeger tijden waren de winkels veelal niet meer dan een aparte ruimte in een woonhuis waar de eigenaar zijn nering dreef. Gaandeweg de negentiende eeuw ontwikkelt zich een meer strikte scheiding tussen wonen en winkelen waarbij de begane grond (bijna geheel) wordt ingericht als winkel. Het wonen wordt naar de zolder verplaatst en om deze ruimte beter geschikt te maken worden veel oude kappen vervangen voor de meer praktische daken met een Mansardekap. Ook worden meerlaags woningen opgetrokken waar het wonen zich geheel op de verdieping en zolder afspeelt. Deze tendens geldt overigens voor heel Nederland.

2.2. Dwarsstraat 3

De historie van het huidige dubbelpand Dwarsstraat 3 voert terug tot 1880. In dat jaar wordt op een nog onbebouwd perceel op de hoek van de Baljuwstraat en de Dwarsstraat een pand opgetrokken waarbij tevens de rooilijn van de Dwarsstraat iets wordt verlegd.

Figuur 3: Uitsnede uit de kadastrale hulpkaart uit dienstjaar 1881 die de wijziging van het voorgaande jaar weergeeft. Het toont de hoek van de Baljuwstraat (onder) en de Dwarsstraat. (KAD)

In 1910 wordt de smalle Dwarsstraat verbreed door de amovering van de gebouwen die in de westelijke gevelwand staan, en onderdeel uitmaken van het kleine bouwblok dat ligt ingeklemd tussen de Voorstraat en de Baljuwstraat. Naar het zich laat aanzien wordt hierbij de rooilijn aangehouden van de panden die op de hoek van de Dwarsstraat en de Zuidstraat staan. De groei van het vissersdorp tot badplaats, als gevolg waarvan stedenbouwkundige aanpassingen noodzakelijk waren, ligt hier vermoedelijk ten grondslag aan. Het hoekpand en het aangrenzende pand in de Baljuwstraat worden verbouwd, waarbij opvalt dat het bouwdeel aan de Dwarsstraat voor een aanzienlijk deel is ingekort.

Figuur 4: Links: de situatie in 1811-1832. De rode lijn markeert de nieuwe rooilijn die in 1910 tot stand kwam. Rechts: de kadastrale hulpkaart uit dienstjaar 1911. (KAD)

Wanneer de kadastrale hulpkaart in ogenschouw wordt genomen dan is zichtbaar dat de voorgevel met een rode lijn wordt weergegeven, zijnde de nieuwe begrenzing. Tevens blijkt uit de kaart dat het hoekpand en het pand aan de Baljuwstraat zijn verheeld en een nieuw kadastraal nummer hebben gekregen: 8870. Het grondvlak komt overeen met de plattegrond op de bouwtekening.

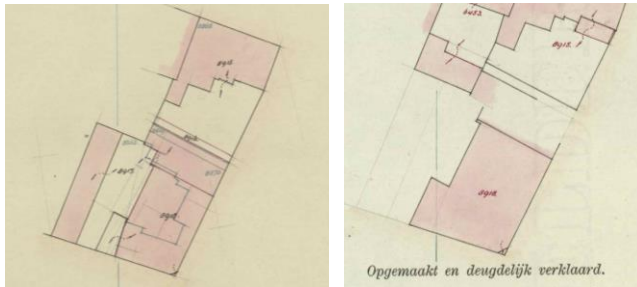
Figuur 5: Links de uitsnede uit de kadastrale hulpkaart, dienstjaar 1911. Rechts de uitsnede uit de bouwtekening. (KAD/PA).

Het nieuwe voorgevelfront is een mix tussen traditioneel (links) en meer representatief/modern (rechts). De reden is eenvoudig. Het linker bouwdeel (verder: bouwdeel A) betreft het woonhuis, het rechter bouwdeel (verder: bouwdeel B) is geheel bestemd als winkel. Met een lage verbindingsgang zijn de bouwdeelen verbonden. De opdrachtgever is C.J. Lugthart die een winkel van manufacturen drijft.

Figuur 6: Uitsnede uit de bouwtekening: voorgevelfront.

Dat de zaken goed gaan blijkt uit het gegeven dat in 1911 het nog (deels) onbebouwde achterterrein wordt bebouwd, waarbij mogelijk ook bouwdeel A iets gewijzigd wordt. Aannee hiervoor is de weergave van het bouwdeel op de kadastrale kaart uit dienstjaar 1912, waarop duidelijk de overhoekse gevel zichtbaar is. In 1918 krijgt bouwdeel A zijn huidige vorm. Dit blijkt uit de kadastrale hulpkaart. Het onbebouwde terrein aan de achterzijde is dan bebouwd, en het is bekend dat zich hier de trap naar de verdieping van bouwdeel A bevindt.

Figuur 7: Uitsneden uit de kadastrale hulpkaarten van dienstjaar 1912 (links) en 1919. (KAD)

Wie bouwdeel A, op de hoek van de Baljuwstraat en de Dwarsstraat, heeft ontworpen is niet bekend. Met enige voorzichtigheid kan gesteld worden dat deze bij het ontwerp van de voorgevel zich heeft laat inspireren door de vormtaal die door architect Hendrik Jesse (1860-1943) gehanteerd werd. Jesse, getrouwd met een Katwijkse redersdochter, bouwde veel in Katwijk en heeft zo zijn stempel op de architectonische en stedenbouwkundige opzet en uitstraling van het dorp gedrukt. De opvallende lekdorpels en de speels vormgegeven hoekerker zijn elementen die herkenbaar zijn in het werk van Jesse. Evengoed is het mogelijk dat de ontwerpende aannemer (ook) inspiratie heeft geput uit de verschillende boeken voor Burgerlijke Bouwkunst en architectuurtijdschriften die algemeen beschikbaar waren en waarvan bekend is dat deze een grote rol hebben gespeeld bij de ontwikkeling van de lokale aannemerij.¹ Een aardig gegeven in het ontwerp van bouwdeel A is de aandacht die de ontwerper besteedde aan de binnen-buitenrelatie. Op de verdieping paste hij maar liefst twee erkers toe, en aan de achtergevel werd een serre geplaatst. Zo kon de bewoner ook *buiten* zijn terwijl hij of zij *binnen* was.

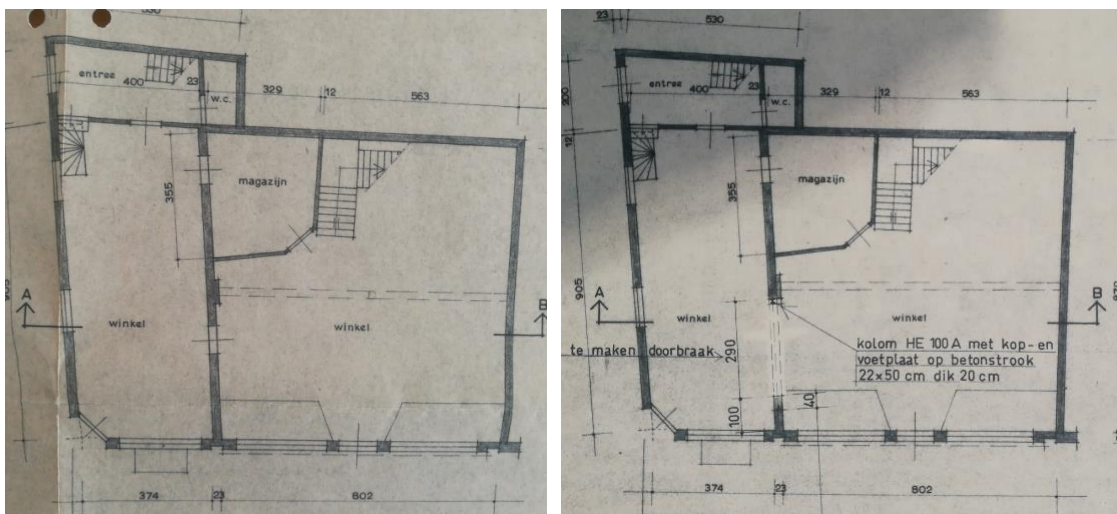

Figuur 8: Opname van bouwdeel A uit de jaren '60 van de twintigste eeuw. (PA)

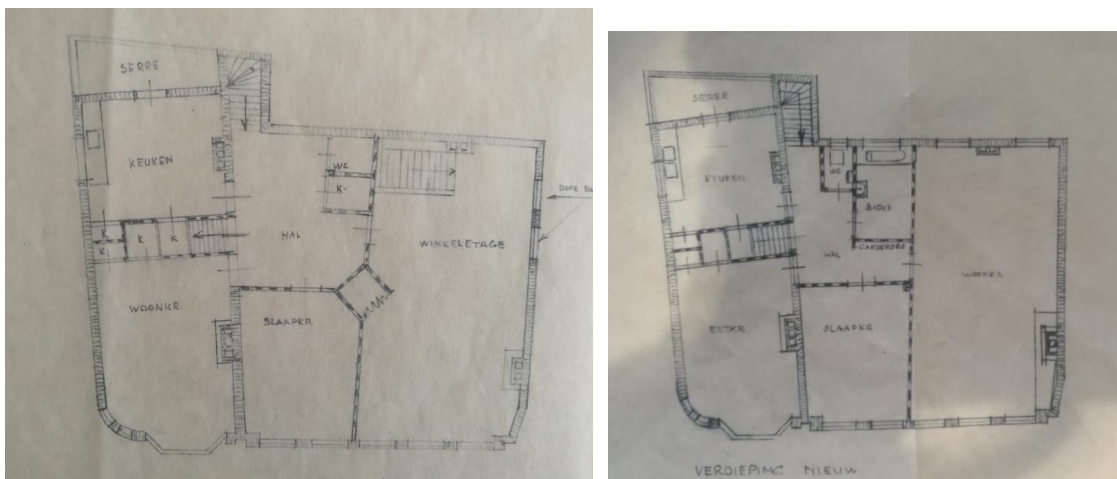
¹ Zie ook Brouwer 2011.

Over de indeling en de afwerking van de bouwdelen is niet veel bekend. Van bouwdeel A kan op basis van het bouwhistorisch onderzoek gezegd worden dat de verdieping verdeeld was in een voor- en achterkamer die beide middels een stookplaats tegen de rechter bouwmuur verwarmbaar waren. In de kleine hal achter de entree van de bovenwoning, aan de Dwarsstraat, werd het muurwerk voorzien van een geschilderde marmerimitatie. De plafonds werden met stuc op steengaas uitgevoerd. Of deze plafonds voorzien waren van representatieve ornamenten is niet bekend. De begane grond van bouwdeel B was ingedeeld in een winkel en magazijnen, ook de verdieping was deels in gebruik als winkel. Zo blijkt uit bouwtekeningen die in 1979 werden gemaakt ten behoeve van een verbouwing, die net als de daaropvolgende in 1980, vrij ingrijpend genoemd kan worden. Het resultaat van deze verbouwingen was, buiten meer winkelruimte en een gemoderniseerde woning, ook het verlies van alle historische afwerkingen (wandafwerkingen, raam- en deurkozijnen, vensters, ramen, deuren en plafonds) en ingrepen in de historische structuren.

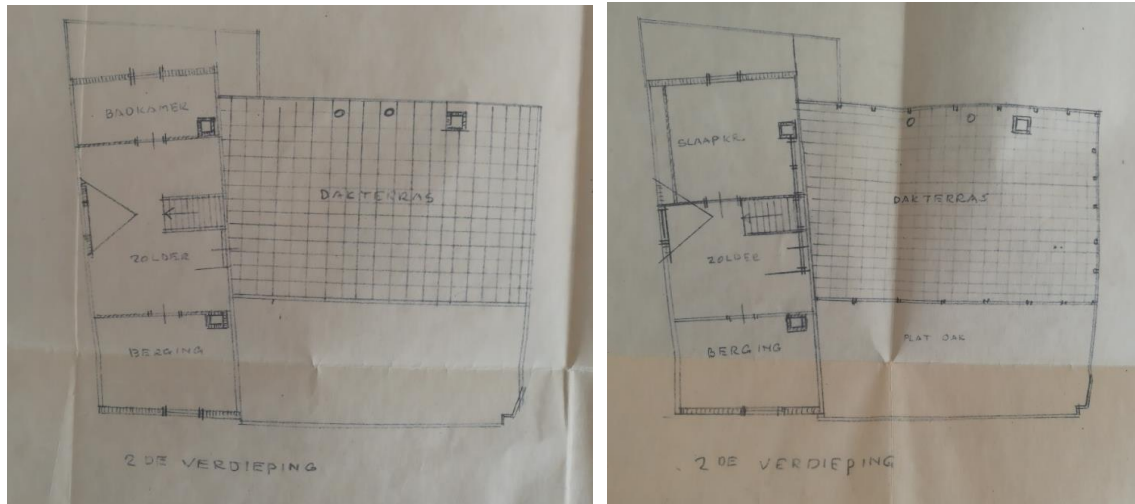
2.2.1. *Bouwtekeningen verbouwingen 1979-1980*

Figuur 9: Begane grond 1979. Links bestaand, rechts nieuw.

Figuur 10: Verdieping 1980. Links bestaand, rechts nieuw.

Figuur 11: Zolder 1980: links bestaand, rechts nieuw.

3. Beschrijving huidige situatie

3.1. Algemeen

De bebouwing op het adres Dwarsstraat 3 bestaat uit twee autonome bouwdelen: een bouwdeel op de hoek van de Dwarsstraat en de Baljuwstraat (hierna: bouwdeel A) en een tussenpand rechts daarvan (hierna: bouwdeel B). Beide bouwdelen zijn met de voorgevel op de Dwarsstraat gericht.

Figuur 12: Opname van het voorgevelfont en de stedenbouwkundige setting. Links, bij de poortjes, loopt de Baljuwstraat.

3.2. Bouwdeel A

3.2.1. Algemeen

Bouwdeel A staat op de hoek van de Dwarsstraat en de Baljuwstraat op een diep, rechthoekig grondvlak dat aan de achterzijde, rechts, achter bouwdeel B steekt. Het pand omvat een deels onderkelderde begane grond, een verdieping en een zolder onder een samengesteld schilddak dat met recente, oranje Tuil-du-Nord pannen is gedekt. Twee oorspronkelijke, hoogopgaande gemetselde schoorstenen doorbreken het rechter dakvlak. Tussen deze schoorstenen bevindt zich een recente uitbouw die toegang geeft tot het platte dak van bouwdeel B.

3.2.2. Het exterieur

De gevels van bouwdeel A zijn met machinale baksteen in kruisverband gemetseld en platvol gevoegd met portlandcement. Hoewel het pand relatief bescheiden van omvang is heeft de voorsalsnog onbekend gebleven ontwerpende aannemer kans gezien een keur aan architectonische verbijzonderingen in het ontwerp te verwerken. Blinkvanger is de als puntgevel vormgegeven voorgevel waarvan de winkelfunctie duidelijk in de hoge begane grondzone herkenbaar is. Kenmerkend is de entree, die in een overhoeks geveldeel is geplaatst. De winkel deur is onder een forse natuurstenen latei geplaatst waarboven zich een veld schoonmetselwerk bevindt waarin een oeil de boeuf is opgenomen. Door de versmalling van het bovendeel wordt visueel de halfronde verdiepingserker geschraagd die wordt afgesloten door de overstekende bakgoot op geprofileerde consoles, die bij de zijgevel wordt doorgezet. De twee smalle vensters in de erker hebben beide een natuurstenen lekdorpel en worden visueel gekoppeld door een natuurstenen latei die de gebogen vorm van het gevelvlak volgt. Rechts in de gevel bevindt zich de etalage waarvan de bovenzijde versmalt, net als bij de entree. Een gewitte natuurstenen latei sluit de gevelopening af. Daarboven wordt het beeld gedomineerd door een vrijwel gevelbrede, houten erker die drie zijden heeft en vrijwel het gehele gevelvlak beslaat. Ter hoogte van de zolder bevinden zich twee vensters die, net als bij de hoekerker, een eigen lekdorpel hebben en gekoppeld worden door een latei. Genoemde elementen zijn in natuursteen uitgevoerd. In de geveltop is een kleine oeil de boeuf opgenomen. Het voorgevelfront wordt afgesloten door het iets voor het gevelvlak uitstekende, asymmetrische dak dat aan de voorzijde een klein wolfeind heeft. Met uitzondering van het etalageraam en de kozijnen van de oeils de boeuf is al het houtwerk van de vensters vervangen.

Figuur 13: De voorgevel van bouwdeel A. Rechts: de verdiepingserker.

Hoewel de Baljuwstraat geen representatieve of belangrijke doorgaande straat is, heeft de ontwerpende aannemer aandacht besteed aan de vormgeving van de linker zijgevel. Het belangrijkste, beeldbepalende element is de Vlaamse gevel die in de centrale gevelas de dakgoot doorbreekt. Op de begane grond bevinden zich twee toegevoegde vensters, geplaatst tussen een bakstenen lekdorpel en een rollaag, en links daarvan een entree. Deze is geplaatst onder een natuurstenen latei, daarboven is een oeil de boeuf opgenomen. Ter hoogte van de verdieping bevindt zich nabij de achtergevel één venster tussen een natuurstenen lekdorpel en dito latei, en een klein venster dat hoort bij de in 1979-1980 verbouwde serre. Aan het bouwspoor is zichtbaar dat het ondiepe zoldervenster, dat onderdeel uitmaakt van de Vlaamse gevel, oorspronkelijk ééns zo diep was. De vulling van alle gevelopeningen is recent, met uitzondering van de oeil de boeuf.

Figuur 14: De gevel aan de Baljuwstraat. Rechts: de achtergevel. Tevens is één van de schoorstenen en de uitbouw naar het platte dak van bouwdeel B zichtbaar.

De als puntgevel vormgegeven achtergevel is eenvoudig van opzet en detaillering. Ter hoogte van de verdieping bevindt zich de verbouwde serre, daarboven is het restant van een rondraam zichtbaar. In de geveltop is één fors venster aanwezig dat geplaatst is tussen een bakstenen lekdorpel en een rollaag. De gevelopening is oorspronkelijk, het kozijn en raam zijn vernieuwd. Het iets voor het gevelvlak uitstekende dak vormt de beëindiging van deze gevel. Het afgeschuinde deel links van de verbouwde serre betreft de afsluiting van het trappenhuis.

3.2.3. *Het interieur en de constructies*

Door diverse verbouwingen is het pand sterk in authenticiteit aangetast. Op de begane grond staat de winkelruimte middels een grote doorbraak in open verbinding met bouwdeel B. Er zijn geen historische afwerkingen zichtbaar. Afgaande op de verbouwingen die in 1979-1980 zijn doorgevoerd, kan verondersteld worden dat deze ook niet meer aanwezig zullen zijn. Linksachter bevindt zich de entree tot de kelder die voorzien is van een betonnen vloer en afgedekt wordt met een reeks gemetselde troggewelfjes tussen stalen liggers die in de bouwmuren zijn opgelegd. Het oorspronkelijke kelderlicht met diefijzers, in de voorgevel, is nog aanwezig.

Achter de winkelruimte bevindt zich de smalle hal van de woonhuisentree die in de gevel aan de Baljuwstraat is geplaatst. Gezien vanuit de Baljuwstraat bevindt zich in de linkerhoek de trap met bovenkwart die leidt naar de verdieping. Onder de trap is het toilet geplaatst dat toegankelijk is middens een glaspaneel deur. De trap dateert uit de bouwtijd en is voorzien van een gesneden trappaal waarvan de vormgeving en detaillering kenmerkend voor de bouwtijd zijn. Eveneens kenmerkend voor de bouwtijd is de geschilderde lambrisering met marmerimitatie op de linkerwand. Deze werd aangebracht om de hal enig cachet te geven. In hoeverre het betonemaille boven de lambrisering oorspronkelijk is kan niet worden gezegd. Voor het overige geldt dat geen historische afwerkingen bewaard zijn gebleven. De vloer is recent en het huidige plafond werd aangebracht na het verwijderen van het oorspronkelijke, zo kon worden waargenomen.

Figuur 15: Opname van de trap, de trappaal en de marmerimitatie.

De trap naar de verdieping komt uit in het gedeelte van bouwdeel B dat tegelijk met het optrekken van bouwdeel A tot stand kwam. Een tussenmuur met drie recente deurkozijnen vormt de scheiding tussen de bouwdelen, de middelste deur gaf tot voor kort toegang tot de steektrap naar de zolder. In deze tussenzone bevond zich buiten de trap een aantal kasten: twee diepe kasten, toegankelijk vanuit de voor- of achterkamer, en twee ondiepe rug-aan-rug geplaatste kasten. Na het verwijderen van de trap is er sprake van één ongedeelde ruimte waarvan het achterste gedeelte toegang geeft tot de verbouwde serre. Uit bestudering van de plafondopbouw kan geconcludeerd worden dat het oorspronkelijke plafond werd verwijderd tijdens één van de ingrijpende verbouwingen die in 1979-1980 werden uitgevoerd. Van de oorspronkelijk afwerking is niets bewaard gebleven behoudens de natuurstenen schouwmantel in de voormalige voorkamer. Oorspronkelijk zal ook in de achterkamer een dergelijke schouwpartij aanwezig zijn geweest, maar deze werd verwijderd toen de achterkamer als keuken werd ingericht. Het rookkanaal is nog wel oorspronkelijk.

Over de scheidingsmuur tussen bouwdeel A en B kan verder gezegd worden dat deze mogelijk ooit eens werd vervangen. De aangetroffen porisostenen en de holle bakstenen boven de doorgangen doen dit vermoeden aangezien deze bouwmaterialen nog niet bestonden in de periode dat bouwdeel A werd opgetrokken. Voor het optrekken van de trap/kast-zone werd gebruik gemaakt van gasbeton, een bouw materiaal dat veelvoorkomend werd toegepast in de eerste helft van de twintigste eeuw.

3.2.4. Fotodocumentatie verdieping

Figuur 16: Opname vanuit bouwdeel B. Rechts is de trapopgang zichtbaar die uitkomt in bouwdeel B.

Figuur 17: Opname in de richting van de voorgevel.

Figuur 18: Opname in de richting van de achtergevel.

Figuur 19: De schouwmantel in de voormalige voorkamer.

Figuur 20: Porisosteent, holle baksteen en gasbeton.

De zolder van bouwdeel A is ingedeeld in drie kamers van ongelijke grootte die alle ontsloten zijn aan de overloop bij de rechter bouwmuur. De indeling en afwerking is geheel recent.

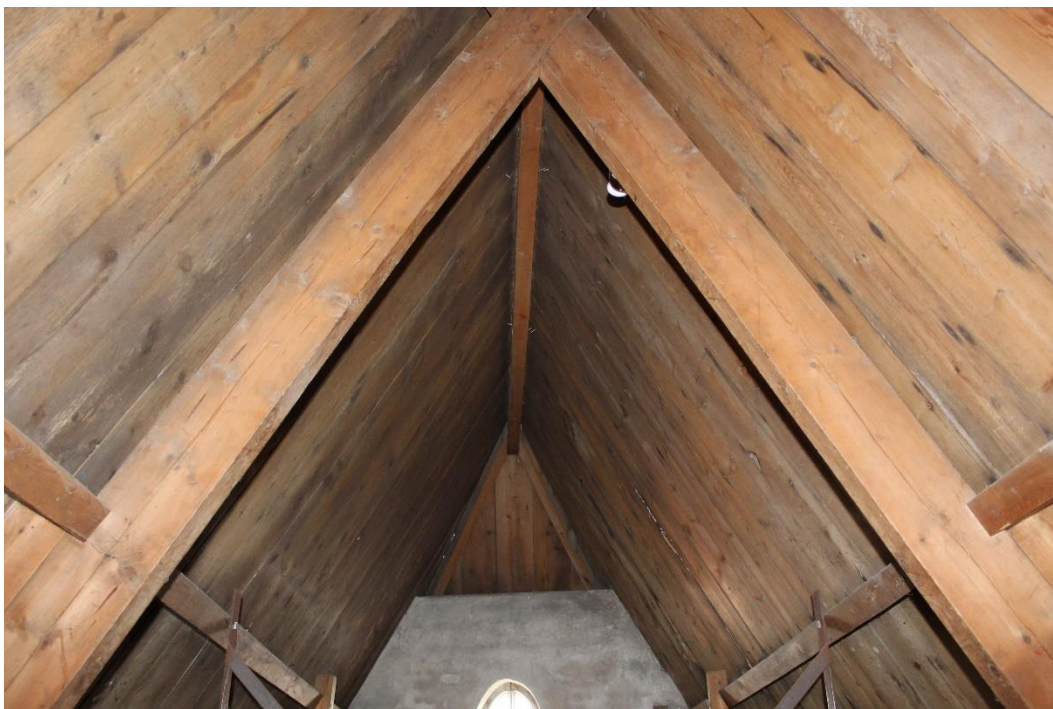

Figuur 21: Impressie van de zolder. Opname in de richting van de achtergevel.

De constructies van bouwdeel A zijn kenmerkend voor de bouwtijd. Er is sprake van enkelvoudige balklagen waarop de verdiepings- en zoldervloer zijn gespijkerd en waarvan de balken in de bouwmuren zijn opgelegd. De balken zijn van ongeschaafd grenen omdat deze zuiver constructief werden toegepast en achter plafonds werden weggewerkt. De kapconstructie bestaat uit twee spanten met kreupele stijlen die werden opgebouwd met machinaal gezaagd hout. In de nok kruisen de spantbenen elkaar en ondersteunen zo de nokgording. De overige gordingen zijn deels in de spantbenen ingelaten. Over de gordingen is het verticale dakbeschoot aangebracht.

Figuur 22: Eén van de grenenhouten balken, met de restanten van het oorspronkelijke plafond dat in de 1979-1980 plaatsmaakte voor een nieuw plafond.

Figuur 23: Opname van de nok. De overige constructieonderdelen waren door afwerkingen onzichtbaar.

3.3. Bouwdeel B

3.3.1. Algemeen

Bouwdeel B heeft een vrijwel vierkant grondvlak en omvat een begane grond en verdieping onder een platdak. De voorgevel van het bouwdeel is op de Dwarsstraat gericht.

3.3.2. Het exterieur

De in frisrode strengperssteen opgetrokken, symmetrische tweelaags voorgevel (ontworpen als eenvoudige Jugendstilgevel) vormt een opvallend contrast in de soberheid die de westelijke gevelwand van de Dwarsstraat kenmerkt. Op de begane grond bevindt zich in de centrale gevelas de rondbogig gesloten entree, die aan weerszijden geflankeerd wordt door een fors, korfbogig gesloten etalage. Alle bogen ontspringen vanuit een natuurstenen aanzetstuk dat voor de gevellijn uitsteekt. Hierdoor wordt een boogstelling gevormd waar het iets uitkragende geveldeel van de verdieping door geschraagd wordt. Ter hoogte van de verdieping bevinden zich vijf gelijkvormige vensters die gekoppeld worden door de doorlopende lekdorpel en dito latei. Een fors uitkragende gootlijst op geprofileerde consoles sluit het centrale deel van de gevel af.

Figuur 24: De voorgevel en een detail van de boogaanzet.

Aan weerszijden van deze lijst bevindt zich een lage penant die wordt afgesloten met een eenvoudig geornamenteerd natuurstenen dekstuk. De gevel heeft sterke horizontaliteit door de natuurstenen plint, de tussendorpels van de etalageramen, de latei boven de entree en de genoemde lekdorpel en latei. De etalageramen en het deurkozijn zijn (deels) oorspronkelijk; de deur en de verdiepingsvensters zijn vernieuwd in 1979-1980. Blikvanger in het gevelvlak is het marmerglazen bord onder de verdiepingsvensters met de tekst *MANUFACTUREN* die geflankeerd wordt door Jugendstil ornamenten.

Figuur 25: Detailopname van het linker Jugendstil ornament.

In de achtergevel, die vanaf de openbare weg niet zichtbaar is, zijn geen noemenswaardige architectonische elementen aanwezig. Ter hoogte van de verdieping is de gevel zichtbaar. De gevel is voorzien van een pleisterlaag en wordt afgesloten met een eenvoudige muurgoot. Er bevindt zich een kozijn met openslaande deuren naar het platte dak, links daarvan is één venster aanwezig, rechts bevinden zich drie vensters van ongelijke grootte. Alle genoemde gevelopeningen zijn latere toevoegingen.

Figuur 26: De achtergevel.

3.3.3. *Het interieur en de constructies*

De indeling van de begane grond is het resultaat van enkele ingrijpende verbouwingen die in de 1979-1980 hebben plaatsgevonden. Er is sprake van een grote, ongedeelde ruimte die in open verbinding staat met bouwdeel A, en het restant van een magazijn dat zich linksachter heeft bevonden. Er zijn geen historische elementen meer aanwezig behoudens de aansluitingen van de kachelpijpen tegen de rechter bouwmuur en de achtergevel (rechts). Van de aansluiting aan de voorzijde kan verondersteld worden dat deze tot de oorspronkelijke opzet behoort, hoewel op de bouwtekening geen stookplaats staat ingetekend.

Figuur 27: Opname van de begane grond in de richting van de rechter bouwmuur. De doorgang op de voorgrond links, geeft toegang tot het restant van het magazijn.

De indeling van de verdieping bestaat uit drie ruimtes van ongelijke grootte: de overloop van waaruit ook bouwdeel A ontsloten is, een kleine kamer aan de voorzijde en een grote kamer langs de rechter bouwmuur die zich over de gehele diepte van het pand uitstrekt. Aan de voorzijde bevindt zich tegen de rechter bouwmuur een stookplaats. De schouw dateert uit de jaren '70 van de twintigste eeuw. Er zijn geen historische afwerkingen aanwezig. Het huidige plafond dateert uit de jaren '70 en is tegen de oorspronkelijke plafondlatten bevestigd.

Figuur 28: Opname van de voorkamer in de richting van de voorgevel.

Figuur 29: De ruwe gestucte afwerking is gesmeerd op gipsplaten die tegen de oorspronkelijke plafondlatten zijn geschroefd.

4. Waardering en waardestellingen

4.1. Algemeen

De hieronder opgestelde waardering van Dwarsstraat 3 is gebaseerd op de gegevens die het veldwerk en het beknopte historisch onderzoek hebben opgeleverd. De bouwtechnische staat, gebruikers-, ontwerpbelangen of financiële aspecten zijn niet van invloed op deze waardering. De afweging van deze belangen zal door anderen, bijvoorbeeld het bevoegd gezag, gedaan moeten worden. Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met het gegeven dat het aantasten van waardevolle elementen beargumenteerd moet worden naarmate de waarden hoger zijn.

4.2. Methodiek

De waardering is opgesteld op basis van de criteria zoals beschreven in de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek (2009) en omvat de toetsing van de algemene historische waarde, de stedenbouwkundige waarde, de waarde vanuit de architectuurgeschiedenis, de bouwhistorische waarde en waardering van de gebruiksgeschiedenis.

De verschillende onderdelen van het object worden getoetst op de mate van gaafheid en authenticiteit, en de mate van zeldzaamheid.

- Hoge monumentale waarde wordt toegekend aan onderdelen die van fundamenteel belang zijn voor de betekenis van het object. Vanuit bouw- en cultuurhistorisch oogpunt zal gestreefd moeten worden naar volledig behoud van deze onderdelen. Aanpassingen kunnen alleen doorgevoerd worden wanneer de waarde niet wordt aangetast of wanneer deze door de aanpassing worden versterkt. Ingrepen in hoog gewaardeerde elementen moeten met zorg uitgevoerd worden, waarbij de architectuur van het object leidend en maatgevend is.

- Positieve waarde moet worden gezien als basiswaarde en wordt toegekend aan onderdelen die van belang zijn voor het object. Vanuit bouw- en cultuurhistorisch oogpunt zal gestreefd moeten worden naar zoveel mogelijk behoud van deze objecten. Aanpassing kunnen doorgevoerd worden wanneer de monumentale waarde van het geheel niet wordt aangetast.

- Indifferente waarde wordt toegekend aan onderdelen die van weinig tot geen belang zijn voor het object. Elementen die indifferent gewaardeerd worden kunnen zonder voorbehoud gewijzigd of zelfs gesloopt worden.

De verschillende monumentale waarden zijn in kleur weergegeven op de meest recente plattegronden. Omwille van de leesbaarheid van dit kaartmateriaal is voor een beperkte diepgang in detaillering gekozen. Het kaartmateriaal en de geschreven waardestelling vormen een eenheid.

In het kaartmateriaal kunnen dubbel gemarkeerde elementen voorkomen. Van een stookplaats kan bijvoorbeeld de locatie en het rookkanaal een hoge waarde hebben, en gemarkeerd worden met een blauwe stervorm, terwijl de schouwmantel geen monumentale waarde heeft, en met een gele stervorm wordt gemarkeerd. Eenzelfde situatie kan zich voordoen bij de afwerking van het interieur als bijvoorbeeld alleen het plafond nog authentiek is, en het overige van de zichtbare afwerkingen van recente datum is. In dat geval zullen er twee markeringen staan.

4.3. Waardering

4.3.1. *Algemene historische waarden*

In de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek volgt de bepaling van de algemene historische waarden op de toetsing van het object aan de hand van de onderstaande criteria:

- Als uitdrukking van (een) culturele, sociaal-economische en/of geestelijke ontwikkeling(en);
- als uitdrukking van (een) geografische, landschappelijke en/of bestuurlijke ontwikkeling(en);
- als uitdrukking van (een) technische en/of typologische ontwikkeling(en);
- vanwege de innovatieve waarde of pionierskarakter.

De bouwdelen die samen Dwarsstraat 3 vormen hebben een waarde vanuit algemeen historisch oogpunt. De bouw en ontwikkeling van de beide bouwdelen kan gerelateerd worden aan de ontwikkeling van het vissersdorp Katwijk tot badplaats, die vanaf de tweede helft van de negentiende eeuw werd ingezet. Vanuit typologisch oogpunt zijn beide bouwdelen eveneens van waarde. In de periode dat de bouwdelen verrezen werd het steeds gebruikelijker een meer strikte scheiding tussen wonen en werk te hebben, hetgeen de ontwikkeling tot winkelwoning tot gevolg had. De woning bevond zich op de verdieping en de zolder.

4.3.2. *Ensemble- en stedenbouwkundige waarden*

In de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek volgt de bepaling van de ensemble- en stedenbouwkundige waarden op de toetsing van het object aan de hand van de onderstaande criteria:

- Als essentieel onderdeel van een groter geheel dat cultuurhistorisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van (inter)nationale betekenis is;
- vanwege de situering, verbonden met de ontwikkeling/uitbreiding van een streek, stad of wijk;
- vanwege de wijze van verkaveling/inrichting/voorzieningen;
- vanwege het aanzien van een streek, stad, dorp of wijk;
- vanwege de hoge kwaliteit van de bebouwing en de historisch- ruimtelijke relatie met groenvoorzieningen, wegen, wateren en/of de bodemgesteldheid.

Het historisch centrum van Katwijk aan Zee is door verschillende historische gebeurtenissen sterk in authenticiteit aangetast, waarbij de Duitse bezetting en de wederopbouwperiode thans tot de belangrijkste genoemd moeten worden. Veel van de historische woonhuizen en de gebouwen die te relateren zijn aan de fase waarin het dorp zich tot badplaats opwerkte zijn in die perioden gesloopt. De restanten van het historische dorp, waartoe ook Dwarsstraat 3 gerekend moet worden, zijn van cultuurhistorisch belang.

4.3.3. *Architectuurhistorische waarden*

In de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek volgt de bepaling van de architectuurhistorische waarden op de toetsing van het object aan de hand van de onderstaande criteria:

- het object is van belang voor de geschiedenis van de architectuur;
- het object is van belang binnen het oeuvre van een bouwmeester of architect;
- het object is van belang vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp;
- het object is van belang vanwege de ornamentiek;
- het object is van belang vanwege de interieurafwerking, in samenhang met het exterieur.

De architectuurhistorische waarde van beide bouwdelen is hoog. Het zijn duidelijke voorbeelden van hoe de lokale gemeenschap en bouwwereld vormgaf aan de veranderingen die in het dorp plaatsvonden, daarbij geholpen/geïnspireerd door de vormtaal die architecten van buiten het dorp (zoals Hendrik Jesse) met zich meebrachten, en de voorbeelden uit de handboeken voor Burgerlijke Bouwkunst die in de periode waarin de panden werden gebouwd veelvuldig werden geraadpleegd. Het is niet bekend welke aannemers verantwoordelijk waren voor de ontwerpen. Voorts moet gesteld worden dat de waarde uit architectuurhistorisch oogpunt thans alleen gelegen is in het exterieur. Door de ingrijpende verbouwingen in 1979 en 1980 is van een samenhang tussen exterieur en interieur geen sprake meer.

4.3.4. *Bouwhistorische waarden*

In de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek volgt de bepaling van de bouwhistorische waarden op de toetsing van het object aan de hand van de onderstaande criteria:

- vanwege het voor de geschiedenis van de bouwtechniek;
- vanwege de afleesbaarheid van de bouwgeschiedenis (historische gelaagdheid);
- vanwege het materiaalgebruik.

De bouwhistorische waarde van de bouwdelen is gering, mede als gevolg van de gebruikte bouwmaterialen en de toepassingen ervan. Deze waren gebruikelijk in de periode dat de bouwdelen werden opgetrokken en vanwege de relatief geringe ouderdom van de bouwdelen nog veelvoorkomend.

4.3.5. *Waarden met betrekking tot de gebruikshistorie*

In de Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek volgt de bepaling van de gebruikshistorische waarden op de toetsing van het object aan de hand van de onderstaande criteria:

- het object is van belang vanwege een (historische) functie, gebruik of productie in het object/complex;
- het object is van belang als herinnering aan een historische gebeurtenis of prominente bewoner/gebruiker/ opdrachtgever.

De bouwdelen werden gebouwd als winkel, waarbij bouwdeel A ook met bovenwoning werd uitgevoerd. Dit gebouwtype is karakteristiek voor de bouwtijd en daarmee waardevol. Het feit dat deze functie tot in onze tijd heeft standgehouden is eveneens een waardevol gegeven.

5. Waardestellingen

5.1. Bouwdeel A

5.1.1. Hoge monumentale waarden

- In de huidige situatie is alleen aan het exterieur (een hoge waarde toe te kennen, voor de delen die tot de oorspronkelijke opzet horen. Het gaat om het bouwvolume, kapvorm en de architectuur.

5.1.2. Positieve monumentale waarden

- Aan de trap in de hal aan de Baljuwstraat en de rookkanalen wordt een positieve waarde toegekend vanwege het structuurbepalende karakter en als interieuronderdelen die binnen de huidige context van het pand zeldzaam zijn.

- De marmerimitatie en de natuurstenen schouw worden positief gewaardeerd vanwege het beeldbepalende karakter die iets vertelt over de oorspronkelijke afwerking van het bouwdeel.

- De vloerconstructies en de kapconstructie worden positief gewaardeerd als structuurbepalende elementen uit de bouwtijd van het pand. Zij kennen echter een geringe mate van zeldzaamheid.

5.1.3. Indifferente monumentale waarden

- Alle aanpassingen die in 1979-1980 en nadien zijn gedaan worden indifferent gewaardeerd vanwege het weinig duidende karakter dat mede het gevolg is van het materiaalgebruik.

5.2. Waardering (contextueel en intrinsiek) van de verwijderde trapzone op verdieping in retrospectief

De bouwgeschiedenis van het bouwdeel wordt in sterke mate bepaald door de ingrijpende verbouwingen die in de jaren 1979-1980 hebben plaatsgevonden. Bij deze verbouwingen is de gaafheid en authenticiteit van het interieur zeer sterk in gaafheid aangetast. Alleen de trap op de begane grond en de trapzone op de verdieping waren tot voor kort nog de enige elementen die zeker aan de bouwtijd gerelateerd konden worden. In retrospectief kan gesteld worden dat de waarde van de trapzone op de verdieping, bestaande uit een eenvoudige steektrap en enkele kasten, alleen nog gelegen was in het structuurbepalende karakter. Het verdeelde de verdieping in een voor- en achterkamer. Door het verwijderen van de deuren, kozijnen, plafonds, etc. was er geen sprake meer van een samenhang op het punt van de interieurafwerking. De conceptuele waarde van de trapzone kan dan ook als positief gemarkeerd worden.

De intrinsieke waarde van de trapzone kan als indifferent gemarkeerd worden. Het gebruikte materiaal en de toepassing ervan zijn niet waardevol vanuit bouw- of architectuurhistorisch oogpunt. Mede als gevolg van het zeer eenvoudige karakter van de trap, die zuiver utilitair was en daarom zonder enige verbijzondering werd uitgevoerd.

5.3. Bouwdeel B

5.3.1. Hoge monumentale waarden

- In de huidige situatie is alleen aan de voorgevel een hoge waarde toe te kennen. Dit vanwege het sterk beeldbepalende karakter, de hoge mate van gaafheid en de daarmee verband houdende mate van zeldzaamheid.

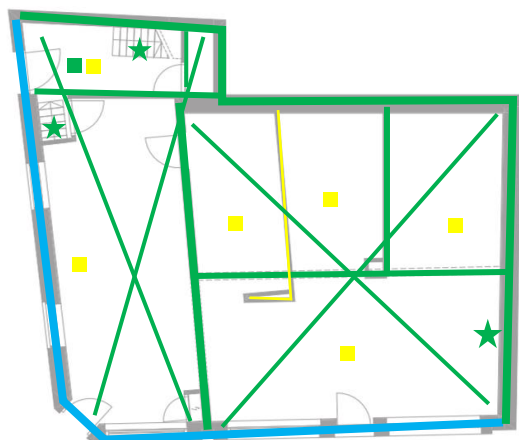
5.3.2. Positieve monumentale waarden

- Binnen de huidige context zijn buiten het casco geen elementen aan te wijzen die een positieve waarde vertegenwoordigen buiten het rookkanaal tegen de rechter bouwmuur.

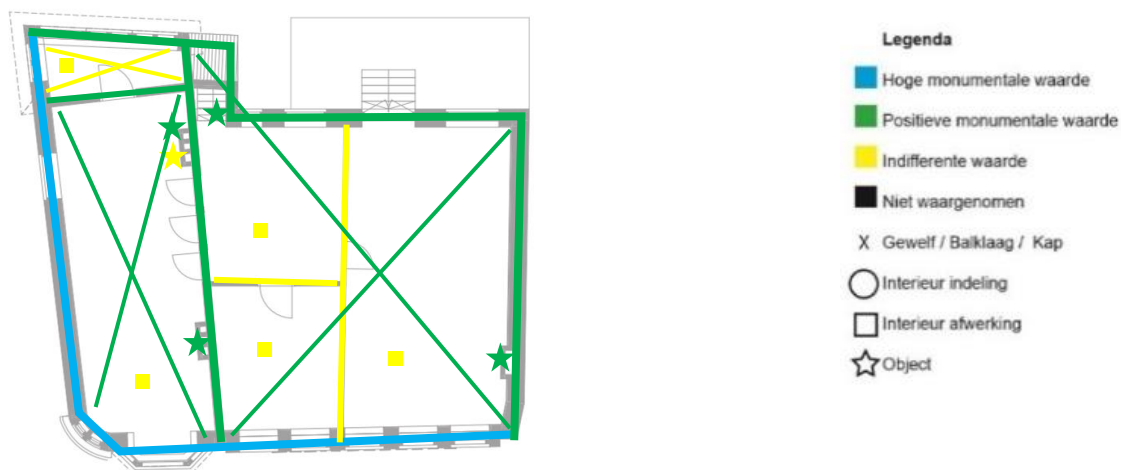
5.3.3. Indifferente monumentale waarden

- Alle aanpassingen die in 1979-1980 en nadien zijn gedaan worden indifferent gewaardeerd vanwege het weinig duidende karakter dat mede het gevolg is van het materiaalgebruik.

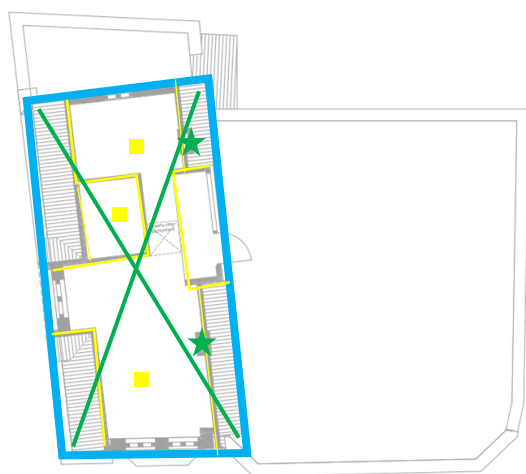
5.3.4. Waardestellingsplattegronden

Figuur 30: De monumentale waarden in kleur geprojecteerd op het grondplan van de begane grond.

Figuur 31: De monumentale waarden in kleur geprojecteerd op het grondplan van de verdieping.

Figuur 32: De monumentale waarden in kleur geprojecteerd op het grondplan van de zolder.

6. Bronnen

Literatuur

Brakel, J.P. van, 1982: *Katwijk in Tachtig*, Katwijk.

Brouwer, P., 2011: *De wetten van de bouwkunst. Nederlandse architectuurboeken in de negentiende eeuw*, Rotterdam.

Blijdenstijn, R. en R. Stenvert, 2000: *Bouwstijlen in Nederland 1040-1940*, Amsterdam.

Meijers, P.C., 2010: *Leiden in de etalage. Historische winkelpuizen in Nederland*, Leiden.

Archivalia

Archief Bouw- en Woningtoezicht

Afbeeldingen

Alle afbeeldingen zijn gemaakt door M.C. van Dam/IDDS tenzij anders vermeld.

BWT: Bouw- en woningtoezicht

ELO: Erfgoed Leiden en Omstreken

PA: Persoonlijk Archief

RCE: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Websites

Rijnland.net

Over IDDS en de auteur

IDDS is een landelijk opererend multidisciplinair onderzoeks- en adviesbureau op het gebied van vraagstukken met betrekking tot grond, (ge)bouwen en milieu. Het werd in 1988 opgericht als petrochemisch adviesbureau met als specialisme het ontwerp van pijpleidingen voor het vervoer van chemicaliën en vloeistoffen. Vanaf 1997 ontwikkelde het bedrijf zich tot een bureau dat onder meer gespecialiseerd is in milieukundig bodemonderzoek, bodemsaneringen, asbestonderzoek en archeologie. Sinds 2016 is de afdeling archeologie uitgebreid met bouwhistoricus Michel van Dam.

Van Dam (1974) volgde in 2003 de deelstudie "Inleiding in de Bouwhistorie" aan de universiteit Leiden. Van 2005 tot 2016 werkte hij als bouwhistoricus bij bureau BAAC te 's-Hertogenbosch waar hij diverse bouw- en cultuurhistorische onderzoeken verrichtte. In 2015 werd Van Dam ingeschreven in het register van de Bond van Nederlandse Bouwhistorici. Hij is (mede) auteur van diverse publicaties over de historie van Noordwijk (ZH).